

COLUMBUS

Dario Fo

Spanien/Columbus 1450-årene

- 1450**
1451 Christopher Columbus født
Amerigo Vespucci født
1452 Pavens tilladelse til at gøre nye landes folk til slaver
1453
- 1455** Medlem af den berygtede, spanske Borgia-slægt vælges til pave
- 1456**
1457
1460-årene
1460 Prins Henrik Søfareren død
1462 Maurerne fordrives fra Gibraltar
Bonderevolutioner i Katalonien
- 1464**
1469 Isabella af Kastilien vies hemmeligt til Ferdinand af Aragonien
- 1470**
1471
1475 Isabella bliver dronning og Ferdinand medregent – Spanien som nationalstat
Finans- og militærvæsenet samt embedsbesættelser er dronningens ene-område
Skakspillets moderne udformning i Spanien
1476 Isabella samler politikorps – den senere civilgarde
1477 Columbus besøger England
1478 Columbus indgår ægteskab
1479
1480 Den spanske ridderroman
- 1481**
- 1482** Isabella får pavelig tilladelse til at besætte høje kirkeembeder
1483 Storinkvisionen i Spanien: tusinder på kætterbål, især jøder og maurer
1484 Columbus søger spansk hjælp til opdagelsesrejse

Politik/samfund

Flandern som handelscentrum

Chr. I af Danmark - norsk konge

Tyrkerne erobrer Konstantinopel – det byzantinske rige går til grunde
100-årskrigen slutter uden fred
Rose-krigene i England starter og varer i 30 år
Sø-ekspedition opdager Senegalfoden

Tyrkerne besætter Athen
Chr. I af Danmark – svensk konge
Hollænderne – førende søfartsnation
Verdens første internationale børser i Antwerpen
Sø-ekspedition når Liberias kyst

Chr. I pantsætter Orkney- og Shetlandsøerne til Skotland – aldrig indløst
Sø-ekspedition når frem til Guldkysten
Frederik I af Danmark født

Første alpetunnel bygges

Chr. I død og efterfølges af kong Hans
Chr. II født

Richard III konge af England

Europæiske hekseforfølgelser

Kultur

Firenze som centrum for renæssancen
Kobberstikkunsten opfindes i Tyskland
Mode at tage hatten af som hilsen
Ridderne får hjelme med visir

Gutenbergs bibel (1453-55) – opfinder af løse typer i bogtrykkerkunsten

Astrologien breder sig med humanismen
Aztekerne bygger pyramider i Mexico
Amsterdam som centrum for diamantslibning

Chr. I indstifter elefantordenen i Danmark
Humanisten Erasmus af Rotterdam født
Machiavelli født

Europas første observatorium i Nürnberg
Pavelig tilladelse til oprettelse af universitet i København
Michelangelo født

Nordens første universitet i Uppsala

Universitetet i København indstiftes
Kanarifuglen kommer til Europa fra de canariske øer

Bogtrykkerkunsten når Danmark

Albrecht Dürers første selvportræt

Ensemblet og i forgrunden Peter Gilsfort og Jens Zacho Böye

Spanien/Columbus

1485

- 1487** Columbus' Atlanterhavsplaner forelægges for Isabella
- 1490** Det verdslige drama udvikles i Spanien
Smedekunsten blomstrer i Spanien
- 1492** Arabernes sidste fæstning Granada falder
Arabere og jøder fordrives fra Spanien
Columbus' 1. sørejse med 3 skibe. Opdager Bahamaøerne, Cuba og Haiti – tror det er Østasien (retur 1493)
- 1493** Columbus' 2. sørejse med 17 skibe. Opdager Puerto Rico, Jomfruøerne og Jamaica, men ikke det eftertragtede guld. Medbringer 30 heste og grundlægger byen Isabella (Haiti)
- 1494**
- 1495** Syfilis spredes – muligvis medbragt fra Amerika
- 1496** Spanien fordriver franskmændene fra Napoli
- 1497**
- 1498** Columbus' 3. sørejse med 6 skibe. Opdager Sydamerika (Trinidad) og Orinocofloden
- 1499**
- 1500** Sevilla som udskibningshavn for kolonihandel med Amerika
Jagten på guld: udryddelse af mange indianere
- 1502** Columbus' 4. sørejse med 4 skibe. Lander i Mellemamerika og møder maya-folket
Alle ikke-kristne fordrives fra Spanien
Spanien og Frankrig i krig i Italien
- 1503** Lyrikeren Garcilaso de la Vega født
- 1504** Spanien erobrer Napoli og kontrollerer dermed hele Syditalien
- 1505**
- 1506** Columbus dør i den tro, at Amerika er den østlige del af Asien
- 1507**
- 1508**
- 1509** Den spanske Katharina af Aragonien gifter sig med Henrik VIII af England

Politik/samfund

62.000 mennesker ofres ved indvielse af azteker-tempel i Mexico

Maximilian I vælges til tysk-romersk kejser

Kalmarunionen genoprettes
Engelsk ekspedition opdager Labrador
Vasco da Gama finder søvejen til Indien
Savonarola brændes som kætter
Amerigo Vespucci når Sydamerika og opdager Amazonfloden

Katastrofalt dansk nederlag ved Ditmarsken

Sydamerika anerkendes som selvstændigt kontinent – ikke identisk med Indien
Første negerslaver sendes over Atlanten

Martin Luther går i kloster i Erfurt
Politisk anvendelse af trykte flyveblade i Norden

Navnet Amerika benyttes for første gang om den nyopdagede verdensdel – efter den italienske opdagelsesrejsende Amerigo Vespucci

Kultur

Leonardo da Vincis udkast til faldskærm, flyvemaskine og helikopter

Første jordglobus fremstilles i Nürnberg

Satiriske forfatter Rabelais født
Dramatikeren Hans Sachs født
Dansk Rimkrønike udkommer i 3 oplag

Efterretning om den berusende tobaksplante når Europa
Leonardo da Vincis Nadverbillede

Lommetørklæde og serviet vinder indpas i Europa

Paracelsus opdager brint

Michelangelos David-statue i marmor

Udkast til Peterskirken i Rom

Michelangelo dekorerer Det Sixtinske Kapel i Vatikanet

Betty Glosted, Peter Gilsfort, Karl Erik Christophersen og Runi Lewerissa

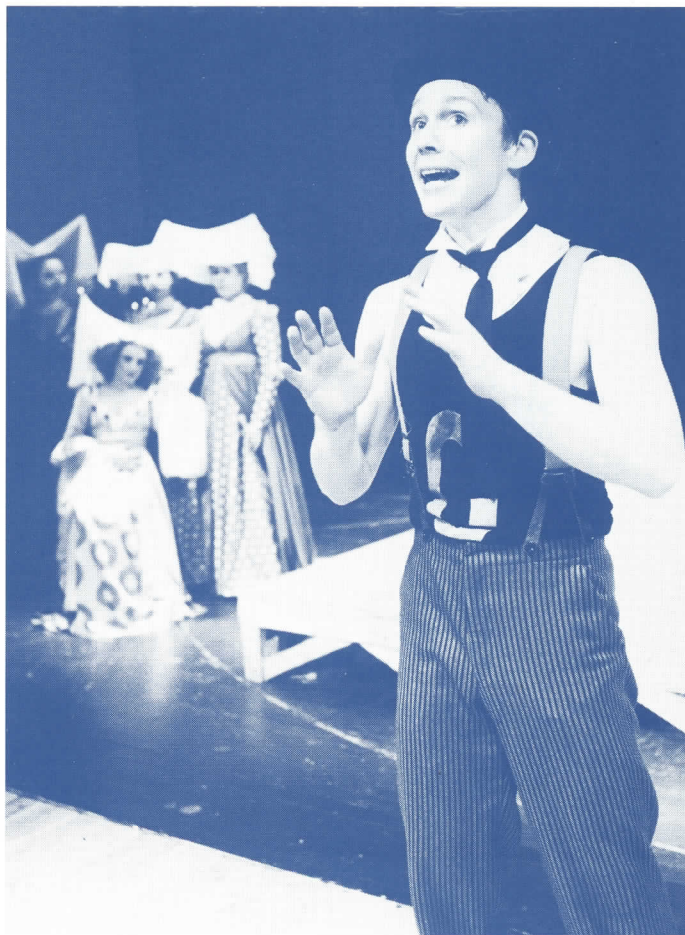
Lars Junggreen, Peter Gilsfort, Betty Glosted og Karl Erik Christophersen

Lars Junggreen, Peter Gilsfort, Betty Glosted og Karl Erik Christophersen

Betty Glosted og Peter Gilsfort

Peter Gilsfort

Ensemblet og Peter Gilsfort

COLUMBUS

Iszenesættelse:
HANS ROSENQUIST
(bearbejdelse)

Scenografi:
CLAUS ROSTRUP

Musik:
FIORENZO CARPI

Musikalsk arrangement:
JAN KASPERSEN

Musikalsk ledelse:
ERIK ANDERSEN

Oversættelse:
BENT HOLM
(orig. titel: Isabella,
tre caravelle e un cacciaballe)

MEDVIRKENDE SKUESPILLERE:

Ledsageren	Ejnar Hans Jensen
Den dødsdømte skuespiller, Columbus	Peter Gilsfort
Isabella, Den Gale Johanna	Betty Glosted
Kong Ferdinand	Karl Erik Christophersen
Terne, Maria af Østrig m.m.	Birgitte Simonsen
Terne, kvinden m.m.	Karen Lis Ahrenkiel
Terne, dommer m.m.	Vibeke Kull
Herold, mini-munk, sømand m.m.	Anne Lorentzen
Herold, sømand m.m.	Jens Zacho Böye
Lærd, skatmester, biskop Fonseca	Lars Junggreen
Lærd, anden anklager m.m.	Folmer Rubæk
Munken, lærd, sømand m.m.	Runi Lewerissa
Fader Diego m.m.	Erling Dalsborg

Medvirkende statister:

Joan Baggesen, Lars Berg,
Jørgen Demuth Larsen, Mikael Voss Gjesing,
Klaus Marstrand, Ole Nielsen,
Anne Mette Kleis Møller og Helene Zachø

MEDVIRKENDE MUSIKERE:

Erik Andersen – trompet, guitar og sang
Svend Meulengracht – piccolofløjte, fløjte, altfløjte, sopransax og tenorsax
Flemming Fiol – Violin og guitar
Steen Raahauge – slagtøj og fløjte

Regi: Claus Gam og Henrik Sandberg
Lydass.: Kim Engelbrecht og Kurt Bøje
Lysass.: Lise Lauridsen og Peder Jacobsen
Suffli: Ingrid Gottschalck
Sanginstruktion: Erik Andersen
Instruktørass.: Ruth Lange
Tonemester: Jens Ravn
Belysningsmester: Niels Emil Larsen
Scenemester: Kai Johansen
Malersal: Jens Anker Olsen
Skræddersal: Hanne Gissel
Mehmet Hilmi
Frisør: Joan Gylling
Rekvisitør: Viggo Bay

Foto fra afsluttende prøver:
Rolf Linder
Plakat: Peder Stougaard
Programredaktion: Steen Mourier
Tryk: Kannike Tryk, Århus
Produktionsleder: Jørn Walsøe

Premiere 4. maj 1985
Opføres frem til 15. juni 1985
Aarhus Teater Store Scene
Teaterchef: Jacob Kielland
Rettigheder: Eget forlag,
ved agent Carlo Barsotti

Skuespil i 2 akter

PAUSE ca. kl. 21.30

Forestillingen er slut ca. kl. 22.40

Vend
og syng med!

Startsang:

Fides, Fidelis
Anger, anger – salighed
lutret i sjæl og krop
stiger du mod himlen op.

Hør kætteren han vræler hjerteskræende
Guds engle små må græmmes –
Åh, hvilken fest!

Om lidt skal narren dø og døden gøre nar;
Han griner højt og jubler – ha, ha –:
»Den ler sidst, ler bedst!«

Og gråden og latteren de stiger samme vej,
mens dagen og natten de lystigt parrer sig.

Oh, karnevalstid,
hvor alvor er sjov,
og DØDENS NAR han griner, han griner sig ihjel! – ihjel!

Slutsang:

Nej, aldrig har verden skuet
en større sømand på havet
end vores Columbus
før han gik rabundus.
Men selv om også Columbus
så ud som en høg der ku true
var han kun en due
og de fik ham kuert.
På havet stor admiral
og på landjorden gik han som hofmand
og leged med ilden
tog ivrigt del i de mægtiges spil,
men de fandt snart et påskud,
så gav de ham kniven.
Så sparked de ham tilbage
trods alle hans numre og påskud
den stakkels Columbus,
var atter rabundus.

Husk, spillet om magten er spækket med farer
og i det spil er narren kun en hare.
Tro ikke det altid er den der står stærkest,
der står på den stærkestes side.
Så gør dig bevidst om den pris, som det koster, at delta i spillet –
i spillet med døden.

Den rigtige nar, er den nar der,
tør satse på drømmen og nægter
sig magtens metoder
trods smiger og goder.